

Η αξιολόγηση των νηπίων στο πλαίσιο της διδακτικής πράξης: Μια προσέγγιση με βάση το φάκελο εργασιών του μαθητή (portfolio)

Μάνος Ν. Κόνσολας

Στο πλαίσιο της σύγχρονης παιδαγωγικής η αξιολόγηση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της όλης διδακτικής διαδικασίας, γιατί αποτελεί όχι μόνο μία διαδικασία πληροφοριακού ή διαγνωστικού χαρακτήρα, αλλά ανατροφοδοτεί τον ίδιο τον εκπαιδευτικό και τον κάθε μαθητή ξεχωριστά. Η αξιολόγηση είναι η βασική διαδικασία η οποία μάς οδηγεί να διαπιστώσουμε τι γνωρίζουν και τι μπορούν να κάνουν τα παιδιά στην τάξη, τόσο ατομικά όσο και ομαδικά, σε σχέση με τη βέλτιστη ανάπτυξή τους και τους στόχους του προγράμματος. Η συστηματική αξιολόγηση είναι το μέσο αποτίμησης της αποτελεσματικότητας της διδακτικής πράξης, της επίτευξης των επιθυμητών στόχων της, γνωστικών ή μη.

Η αξιολόγηση στην προσχολική αγωγή διαφοροποιείται από τις άλλες εκπαιδευτικές βαθμίδες, επειδή ο γραπτός λόγος είναι ασυμβίβαστος με την προσχολική ηλικία. Στο Νηπιαγωγείο, οι παραδοσιακές μορφές αξιολόγησης βρίσκουν μικρή απήχηση, αφού δεν αξιολογούνται μόνο οι επιδόσεις στο γνωστικό τομέα. Στο Νηπιαγωγείο, δίνεται έμφαση στις διαδικασίες κατάρκτησης της γνώσης σε συνθήκες δημιουργικής εργασίας και αναδεικνύονται οι επικοινωνιακές δεξιότητες των παιδιών, η απόκτηση υπευθυνότητας μέσα από τη συλλογική εργασία και την κριτική σκέψη. Βασικές πτυχές της μαθησιακής διαδικασίας καταγράφονται και συγκεντρώνονται στο φάκελο εργασιών του παιδιού, το «portfolio», μια εναλλακτική μορφή αξιολόγησης, κατακλείδα των νέων παιδαγωγικών και διδακτικών τεχνικών.

Η χρήση του φακέλου εργασιών ως μέσου υλοποίησης της αυθεντικής αξιολόγησης και ειδικότερα ως μέσου αυτοαξιολόγησης της εργασίας των μαθητών, δίνει την ευκαιρία στο μαθητή να εμπλακεί στη μάθησή του, οδηγώντας τον να σκεφτεί τρόπους βελτίωσής του. Μεταξύ άλλων, ο φάκελος εργασιών βελτιώνει τη συνεργασία και την κατανόηση δασκάλου-γονιού, αυξάνει την οικογενειακή συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία και ενθαρρύνει το στοχασμό και την κριτική ανάλυση της διδασκαλίας.

Σκοπός της μελέτης μας είναι να αναδειχθεί η αναγκαιότητα της αξιολόγησης των νηπίων στο σύνηθες περιβάλλον της σχολικής αίθουσας με σκοπό τη στήριξη της ανάπτυξης και της μάθησής τους. Ειδικότερος στόχος της εργασίας μας είναι να αναδειχθεί η συμβολή του φακέλου εργασιών του μαθητή, το portfolio, ως μέσον αξιολόγησης, το οποίο στηρίζει τη μαθησιακή διαδικασία.

Για τη σκοπιμότητα αυτή, στο πρώτο μέρος της μελέτης μας επιχειρείται, μέσω βιβλιογραφικής έρευνας, η αποσαφήνιση της έννοιας της εκπαιδευτικής αξιολόγησης και των μορφών της, όπως η διαγνωστική, η διαμορφωτική ή ενδιάμεση και η αθροιστική ή τελική. Παράλληλα, προβάλλονται τα ηλικιακά χαρακτηριστικά των νηπίων. Περιγράφονται, επίσης, οι βασικές αρχές μιας αξιολόγησης που είναι προσανατολισμένη στα παιδιά της ηλικίας αυτής. Αναδεικνύεται, επιπρόσθετα, η διαδικασία της αξιολόγησης στο πλαίσιο της διδακτικής πράξης ως ένας κύκλος αλληλοσχετιζόμενων βασικών αποφάσεων για τη δημιουργική αξιοποίηση των δυνατοτήτων του μαθητή.

Το δεύτερο μέρος της μελέτης μας εστιάζεται στην προσέγγιση του ατομικού φακέλου «portfolio». Το portfolio είναι μια συστηματική οργανωτική διαδικασία, η οποία βοηθά στην ταξινόμηση και στη σύνοψη μεγάλης ποσότητας πληροφοριών αναφορικά με την ανάπτυξη και τη μάθηση των παιδιών. Παρουσιάζονται οι διαφορές του έναντι της παραδοσιακής αξιολόγησης και αναδεικνύονται και οι τρεις απαραίτητοι συνεργάτες - συντελεστές, γονείς - εκπαιδευτικοί – μαθητές, οι οποίοι υποστηρίζουν την ανάπτυξη της διαδικασίας των φακέλων εργασίας για την επιτυχία των μαθητών.

Η μελέτη ολοκληρώνεται με τις συμπερασματικές κρίσεις που προέκυψαν από την έρευνα αυτή. Μεταξύ άλλων, καταδεικνύεται η χρησιμότητα του ατομικού φακέλου εργασιών τόσο για την αξιολόγηση του μαθητή όσο και για την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Bonniol J.J. & Vial M., (2007). Τα μοντέλα της αξιολόγησης. Θεμελιώδη κείμενα με ερμηνευτικά σχόλια. Επιστ. Επιμέλεια: Ζ. Πολυμεροπούλου, Η. Παπαδημητρίου. Μετάφραση: Η. Παπαδημητρίου, Ζ. Πολυμεροπούλου, Γ. Στεργίου. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Bredenkamp S. & Copple C., (1998). Καινοτομίες στην προσχολική εκπαίδευση: Αναπτυξιακά κατάλληλες πρακτικές στα προσχολικά προγράμματα. Εισαγωγή – Επιμέλεια: Ε. Ντολιοπούλου. Μετάφραση: Ε. Μαρκάκη. ΣΤ΄ Έκδοση. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Bredenkamp S. & Rosegrant T., (1992). Reaching Potentials: Appropriate Curriculum and Assessment for Young Children. (Vol. 1). Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.

Bredenkamp, S., & Rosegrant, T., eds. (1995). Reaching Potentials: Transforming Early Childhood Curriculum and Assessment. (Vol. 2). Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.

Γεωργούσης Π., (1998). Η αξιολόγηση των μαθητών με βάση το φάκελο υλικού: Portfolio assessment, μια νέα τάση στην εκπαιδευτική αξιολόγηση. Αθήνα: Δελφοί.

Jacobsen D., Eggen P., Kauchak D., (2009). Μέθοδοι Διδασκαλίας. Ενίσχυση της Μάθησης των παιδιών από το Νηπιαγωγείο έως το Λύκειο. Επιστημονική Επιμέλεια - Εισαγωγή: Μ. Σακελλαρίου, Μ. Κόνσολας. Μετάφραση: Ρ. Λαμπρέλλη. Αθήνα: Ατραπός.

Katz L., & Chard S., (2004). Η Μέθοδος Project: Η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της δημιουργικότητας των παιδιών της προσχολικής ηλικίας. Επιμέλεια – Εισαγωγή: Μ. Κόνσολας. Μετάφραση: Ρ. Λαμπρέλλη. Αθήνα: Ατραπός.

Κασσωτάκης, Μ. & Φλουρής, Γ., (2006). Μάθηση και Διδασκαλία. Τόμος Α΄. Αθήνα.

Κιτσαράς Γ., (1998). Προγράμματα Προσχολικής Αγωγής. Διαχρονική και συγχρονική διερεύνηση (Συγκριτική Ανάλυση). Ρέθυμνο.

Koralek D., (2004). Spotlight on young children and assessment. National Association for the Education of Young Children. Washington, DC.

- Κόφφας Α., (2005). Γενική και ειδική διδακτική μεθοδολογία. Αθήνα.
- Κουτσουβάνου Ε. & Ομάδα εργασίας, (2003). Προγράμματα Προσχολικής Εκπαίδευσης και η διαθεματική διδακτική προσέγγιση. Αθήνα:Οδυσσέας.
- La Paro, K., & Pianta, R., (2000). Predicting children's competence in the early school years: A meta-analytic review. *Review of Educational Research*, 70(4), 443-484.
- McAfee O., Leong D., Bodrova E., (υπό έκδοση). Βασικές αρχές της αξιολόγησης στην προσχολική αγωγή και εκπαίδευση. Εισαγωγή-Επιστημονική επιμέλεια: Μ.Σακελλαρίου-Μ. Κόνσολας. Μετάφραση: Τ. Πλυτά. Αθήνα: Παπαζήση.
- Μπιρμίλη Μ. & Καμπέρη Ε., (2008). Η χρήση των φακέλων αξιολόγησης στο Νηπιαγωγείο. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τ.63, σ.106-114.
- Niikko A., (2002). How do Kindergarten Teachers Evaluate Their Portfolio Working Process? *International Journal of Early Years Education*, Vol. 10, No. 1.
- Ντολιοπούλου Ε., Γουργιώτου Ε., (2008). Η αξιολόγηση στην εκπαίδευση Με έμφαση στην προσχολική. Αθήνα: Gutenberg.
- Perkins P., Gelfer J., (1993). Assessing staff performance in early childhood programs: An alternative method. *Early Child Development and Care*, Vol. 93, pp. 65-70
- Popham J., (2003). *Test Better, Teach Better. The instructional Role of Assessment*. Association for Supervision and Curriculum Development. Alexandria, Virginia USA.
- Paulson, F. Leon, Peal R. Paulson, and A. Meyer (1991). What makes a portfolio a portfolio? *Educational Leadership*, 48, 5, 60-63.
- Σακελλαρίου Μ., (2007). Αυθεντική αξιολόγηση στο Νηπιαγωγείο. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τ.55, σ.110-115.
- Seitz H., Bartholomew C., (2008). Powerful Portfolios for Young Children. *Early Childhood Educ J.*, 36, 63–68.
- Yang, Nae-dong (2003). Integrating portfolios into learning strategy-based instruction for EFL college students. . *IRAL, International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*. 41, 4, 293-5.